

תכנית אב לטבע עירוני

הועדה המקומית לתכנון ובנייה

13.1.16

טבע עירוני- אתר או אזור בהם מתקיימת, או עשויה להתקיים, מערכת בעלת מאפיינים טבעיים, שהיא חלק (המשכי או מקוטע) מן המערכת הטבעית הכללית הרווחת באזור.

מטרות העבודה

יצירת בסיס נתונים מפורט לצורך גיבושה של תכנית אב ומתן בסיס מקצועי לצורך ניטור וחקירה עתידיים

הגדרת אתרים לבחינה

- איסוף מידע קיים ולימוד מסמכי תכנון קיימים
- הגדרת אתרים טבעיים לבחינה - איתור אתרי הטבע העירוניים ומקומיים, בדגש על אתרים בעלי חשיבות בגלל יחוד, נדירות או אפיון הנוף המקומי.

ניתוח מצב קיים

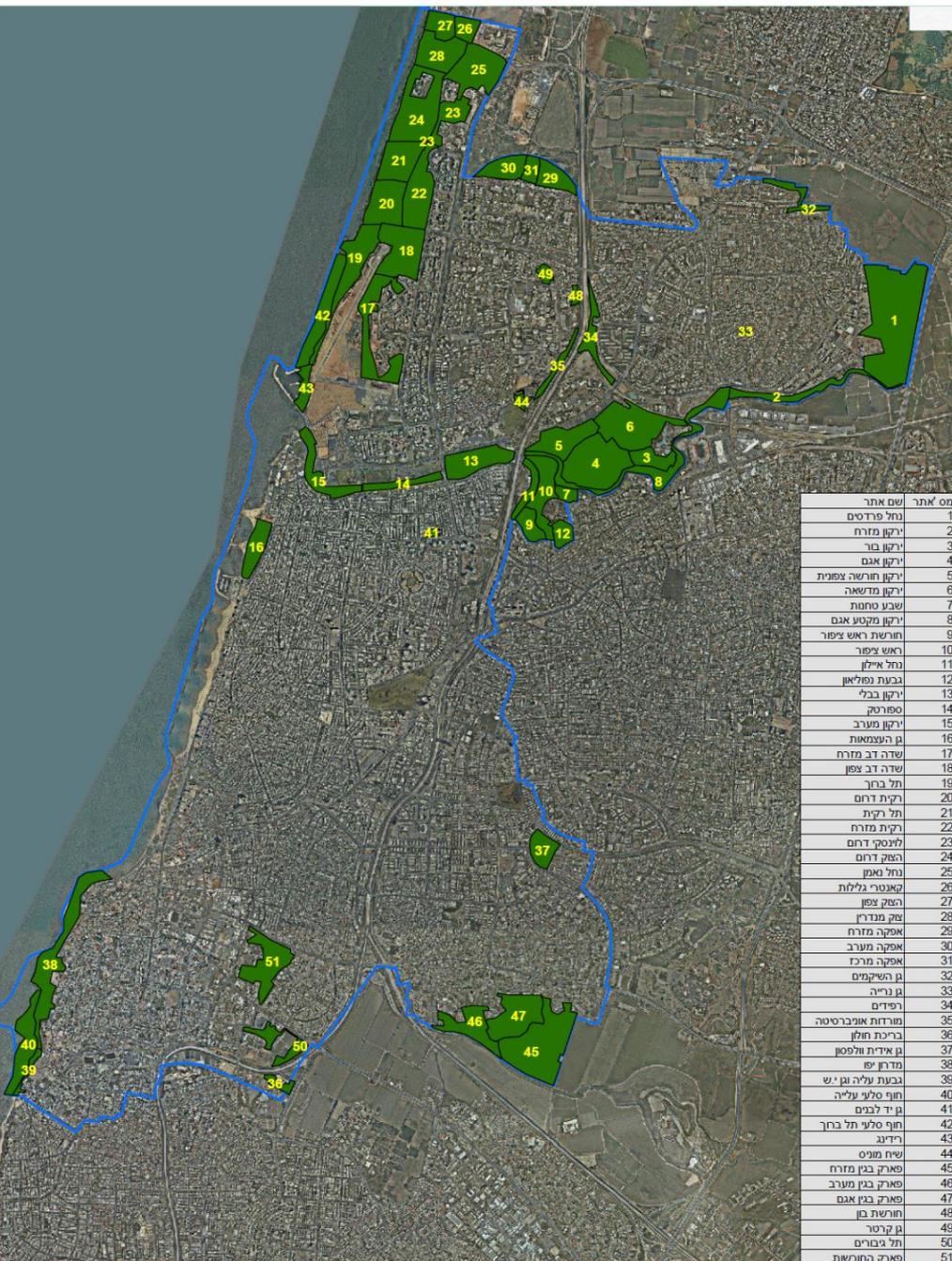
- איסוף נתונים על המערכות האקולוגיות ואפיון האתרים - דגש על מינים של הצומח והחי הייחודיים והנדירים או המאפיינים בכל אתר, כולל אלו שהתקיימו בעבר.
- סקר צומח ובתי גידול, סקר זוחלים, סקר ציפורים, סקר יונקים

אתרי טבע

סיכום ומסקנות

- ניתוח הגורמים המאיימים על ערכים אלה.
- זיהוי הזדמנויות לשימור וטיפוח הטבע העירוני.
- התייחסות לסביבתו הקרובה של המכלול והאתר, המשפיע עליו או מושפעת ממנו.
- התייחסות למצב הסטטוטורי, לרבות התייחסות לתכניות מתאר ארציות, מחוזיות ומקומיות.
- גיבוש המלצות לגבי הפעולות שיש לנקוט לשמירה וטיפוח של ערכי הטבע העירוני בכל מכלול ואתר.
- הטמעת הסקר במערכת ה-GIS העירונית

אתרים עירוניים מוצעים

מס' אתר	שם אתר
1	נחל פרדסים
2	ירקון מזרח
3	ירקון בר
4	ירקון אגם
5	ירקון חורשה צפופה
6	ירקון מדשאה
7	שבע טחמת
8	ירקון מקטע אגם
9	חורשת ראש ציפור
10	ראש ציפור
11	נחל אילון
12	גבעת נפוליאון
13	ירקון בבלי
14	ספורטק
15	ירקון מערב
16	גן העממאות
17	שדה דב מזרח
18	שדה דב צפון
19	תל בתוך
20	רקית דרום
21	תל רקית
22	רקית מזרח
23	לויסקי דרום
24	הפק דרום
25	נחל נאמן
26	קאנטרי גלילת
27	הפק צפון
28	צוק מדרון
29	אפקה מזרח
30	אפקה מערב
31	אפקה מרכז
32	גן השיקמים
33	גן נרייה
34	רפידים
35	מודרות אופרטיבה
36	ברכת חולון
37	גן אידית וולפסון
38	מדרון ים
39	גבעת עליה וגן ים
40	חוף סלע עליה
41	גן לביים
42	חוף סלע תל בתוך
43	רידינג
44	שיח מניס
45	פארק בגן מזרח
46	פארק בגן מערב
47	פארק בגן אגם
48	חורשת בון
49	גן קריטר
50	תל גיבורים
51	פארק החורשות

מקרא

גבול אתר גבול העיר

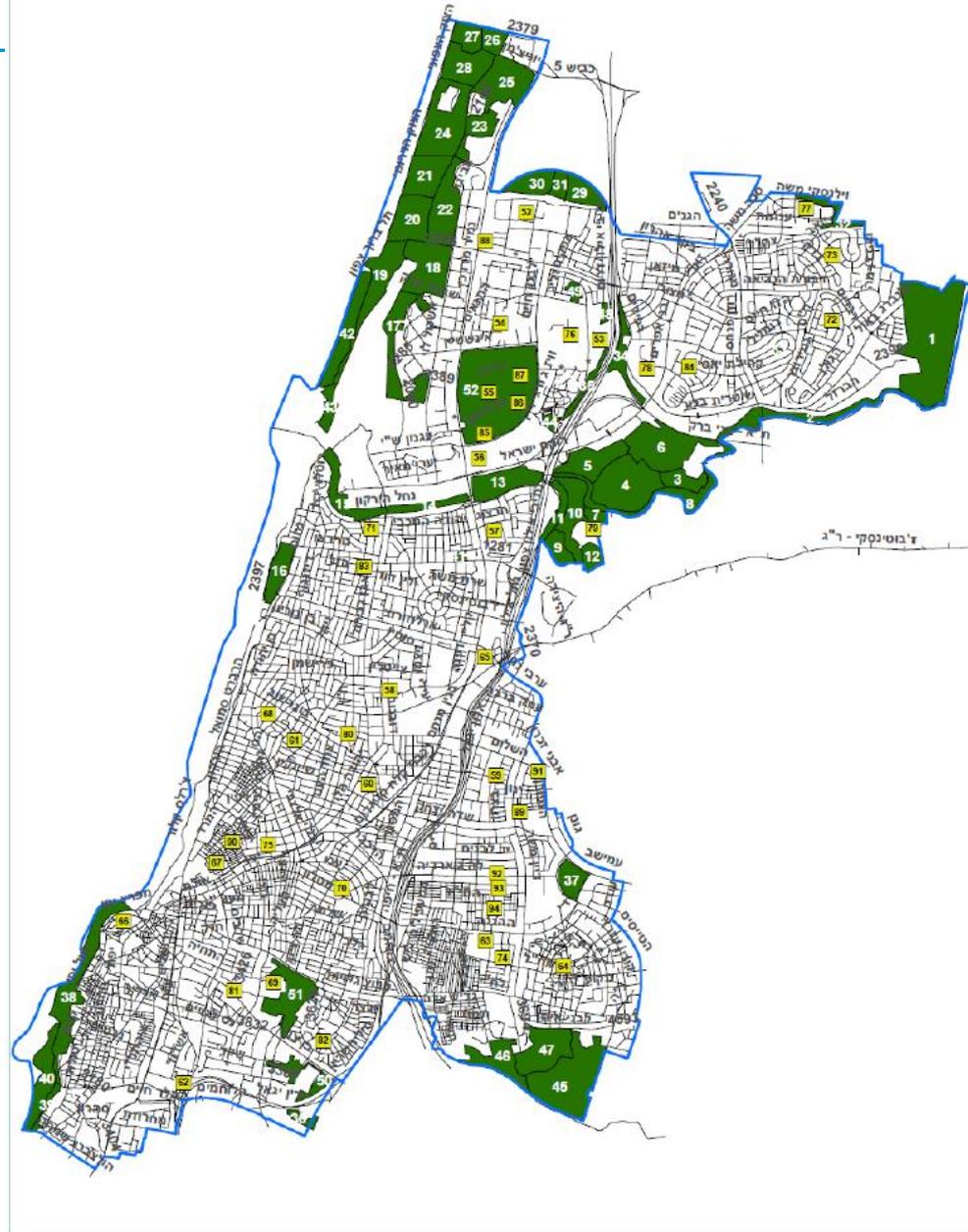
רשימת אתרים עירוניים

מס'	אתר	סוג	מס'	אתר	סוג
1	נחל הדרים	ערוץ וחקלאות	27	הצוק צפון	חולות, מצוק, חוף ים
2	פארק ירקון מזרח	נחל איתן	28	הצוק מנדרין	חולות, מצוק, חוף ים
3	פארק ירקון בור	שדה בור	29	אפקה מזרח	בור חמרה, ערוץ בור
4	פארק ירקון אגם	אגם מלאכותי	30	אפקה מערב	בור, חמרה
5	פארק ירקון חורשה צפונית	חורשת תמרים ואורן	31	אפקה מרכז	לח בור, קרקע כבדה, ערוץ
6	פארק ירקון מדשאה אגם	מדשאה	32	גן השיקמים	חמרה, בור, בריכה
7	מתחם שבע טחנות	לח	33	תל נוריה	כורכר
8	נחל ירקון מקטע האגם	נחל איתן	34	רפידים	בור, כורכר
9	חורשת ראש ציפור	חורשת איקליפטוס	35	מורדות האוניברסיטה	כורכר
10	ראש ציפור	חורשה, בור	36	בריכת חולון	שולית חורף, לח
11	נחל איילון	נחל איתן	37	פארק אידיט וולפסון	אגם צלאכותי, מגוון
12	גבעת נפוליאון	תל ארכיאולוגי	38	מדרון יפו	בור, כורכר, חוף
13	נחל ירקון מקטע בבלי	נחל איתן	39	גבעת עליה	בור, כורכר מגוון, חוף
14	נחל ירקון מקטע ספורטק	נחל איתן	40	ים גבעת עליה	סלעי חוף
15	נחל ירקון מקטע מערבי	נחל איתן	41	גן יד לבנים	כורכר מגוון
16	גן העצמאות	כורכר מגוון	42	ים תל ברוך	סלעי חוף
17	שדה דב דרום	חולות וחמרה	43	חוף רידינג	חולות, כורכר
18	שדה דב צפון	חולות מיוצבים	44	שיח מונס	כורכר
19	חוף תל ברוך	שרידי מצוק וחוף ים	45	פארק בגין מזרח	בור
20	רקית דרום	חולות מיוצבים למחצה	46	פארק בגין מערב	בור
21	תל רקית	חולות מיוצבים למחצה	47	פארק בגין אגם	בור, מגוון
22	רקית מזרח	חולות מיוצבים	48	חורשת בון	איקליפטוס, כורכר
23	בריכת לוינסקי דרום	לח, בור	49	גן קרטור	מגוון, כורכר
24	הצוק דרום	חולות, מצוק, חוף ים	50	תל גיבורים	לח, כורכר
25	בריכת לוינסקי צפון	לח, בור	51	פארק החורשות	בור, מגוון
26	קאנטרי קלאב גלילות	חולות, כורכר			

אתרים נקודתיים

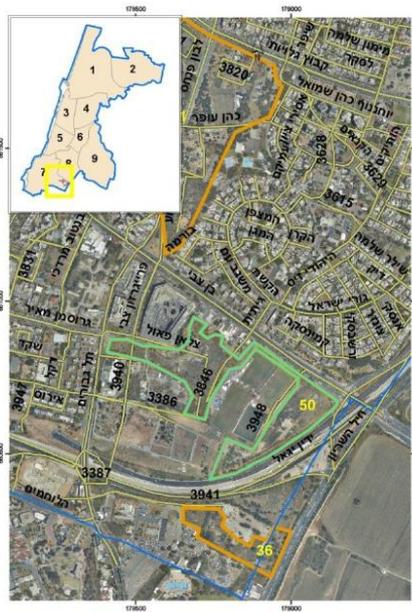
<http://www.flickr.com/photos/33403047@N00/4323554265/>

מקרא

גבול העיר (Blue line)
נקודת טבע עירוני (Green square)
מכלול טבע (Yellow square)

תרשים התמצאות

קיר כורכר חצוב

סקר טבע עירוני – תל אביב

אתר 50
תל גיבורים

מכלול: רכס כורכר, בתי גידול לחים, בור

תאריך סקירה: 27.7.12, 24.6.12, 15.6.12

גודל מקורב של השטח: 90 דונם

שם הסוקר: ניר מעוז, בועז שחם, ערן בנקר

נ.צ.מ (ישראל חדשה): 178740/660780

רחוב/גבול: דרך בן צבי מצפון, נתיבי איילון מדרום. בסמוך למגרש האימונים של מכבי תל אביב וגובל בבית הקברות המוסלמי.

רובע: 7 - יפו

תאור כללי: שטחים פתוחים שנוותרו כלואים בין מתקנים ותשתיות. מחשוף כורכר מרשים של קיר בגובה של כ-8 מטרים ובתי גידול לחים לצידם רמת הפרות גבוהה ביותר הכוללת בעיקר ערימות פסולת בניין. שטח לא מתוחזק בדרום העיר בעל ערכי טבע ופוטנציאל רב.

מאפייני השטח

אקולוגיה	מאפייני השטח
בתי גידול	כורכר, קיר/מצוק כורכר, מגוון, ערוץ לח, בריכות מים, חורש שיטה כחלחלה, צמחיית בור.
תצורות צומח	שיחיה, בתה עשבונית, צומח לח, צומח מעזבות, חורשת שיטה כחלחלה.
חברות צומח	אגמון ימי – לחך אזמלני ינבוט השדה – הגה מצוי קנה מצוי שיבולת שועל נפוצה – חרדל השדה
כיסוי צומח (%)	על גבי מחשופים וקירות כורכר 5% - 10%. באזורי בור ומעזבות כיסוי גבוהה 40% - 80%
צומח ייחודי	צמחיית בתי גידול לחים הכוללת מין אדום – עטיינית מגבבת.
בעלי חיים	דו-חיים ציפורי שיר וזוחלים
חי ייחודי	מיני דו חיים וזוחלים בסיכון: טריטון פסים, אלינית מצויה, קרפדה ירוקה, חפרית מצויה?, שנונית השפלה. מגוון ציפורים יציבות ביניהן חוגלת סלעים.
אתרים חשובים	מחשוף כורכר, ערוץ נחל, בריכות מים (רב שנתית).
חשיבות ברצף-חיבור לאתרים אחרים	גבוהה – האתר נמצא בלב אזור בנוי קיים בצמוד לנתיבי איילון. החשיבות היא לרצף בתי הגידול הלחים הנשענים על מעברי המים מתחת לנתיבי איילון ומקושרים לבריכת חולון ואזור מקווה ישראל. רצף השטחים עצמם מקוטע ובלתי עביר כיום

כרטסת אתר לדוגמא: תל גיבורים

סדרי עדיפויות לשימור, טיפוח ושיחזור

אתרי טבע עירוני

מספר אתר	פקטור	שם אתר	בית גידול ראשי	רמת שימור	בתי גידול טבעיים	עושר צמחים	עושר בע"ח	מינים ייחודיים	קישוריות 10%	יחודיות בית הגידול 25%	סוג מכלול	ערכיות משוקללת
40		ים גבעת עליה	טבלאות גידוד	5	15	10	15	20	10	25	טבעי פתוח	100
42		ים תל ברוך	טבלאות גידוד	5	15	10	15	20	10	25	טבעי פתוח	100
36	*	בריכת חולון	שלולית חורף, לח	4	15	6	15	16	8	25	טבעי פתוח	89
22		רקית מזרח	חולות מיוצבים	5	15	8	9	16	10	25	טבעי פתוח	88
20		רקית דרום	חולות מיוצבים למחצה	5	15	6	9	16	10	25	טבעי פתוח	86
21		תל רקית	חולות מיוצבים למחצה	5	15	6	9	16	10	25	טבעי פתוח	86
2		פארק ירקון מזרח	נחל איתן	4	12	2	12	20	10	25	ירוק פתוח	85
1		נחל פרדסים	ערוץ חולי, חמרה, חקלאות	3	9	10	15	12	10	25	ירוק פתוח	84
7	*	מתחם שבע טחנות	לח	4	9	4	12	20	10	25	ירוק פתוח	84
8		נחל ירקון מקטע האגם	נחל איתן	3	9	10	15	16	10	20	ירוק פתוח	83
12	*	גבעת נפוליאון	כורכר, תל ארכיאולוגי	4	12	6	15	12	8	25	טבעי פתוח *	82
18		שדה דב צפון	חולות מיוצבים	5	12	6	12	12	8	25	טבעי פתוח	80
25	*	בריכת לוינסקי צפון	לח, בור	4	12	6	9	16	8	25	ירוק פתוח	80
45		פארק בגין מזרח	בור	5	9	6	15	12	10	20	ירוק פתוח	77
46		פארק בגין מערב	בור	5	9	6	15	12	10	20	ירוק פתוח	77
43	*	חוף רידינג	חולות, כורכר	3	9	6	12	16	10	20	ירוק פתוח	76
23		בריכת לוינסקי דרום	לח, בור	3	12	6	9	12	8	25	ירוק פתוח	75
32		חורשת אבנר צהלה	חמרה, בור, בריכה	4	9	8	9	12	8	25	ירוק פתוח	75
44	*	שיח מוניס	כורכר	5	15	6	9	8	4	25	טבעי פתוח	72
9	*	חורשת ראש ציפור	חורשת איקליפטוס	3	6	2	12	16	8	25	ירוק פתוח	72
13		נחל ירקון מקטע בבלי	נחל איתן	3	9	4	9	16	10	20	ירוק פתוח	71
26		קאנטרי קלאב גלילות	לח, בור	4	12	4	9	12	10	20	טבעי פתוח	71
24	*	הצוק דרום	חולות, מצוק, חוף ים	3	9	4	9	16	8	20	ירוק פתוח	69
15		נחל ירקון מקטע מערבי	נחל איתן	3	9	4	9	8	10	25	ירוק פתוח	68

סדרי עדיפויות לשימור, טיפוח ושיחזור

אתרי טבע עירוני

מספר אתר	פקטור	שם אתר	בית גידול ראשי	רמת שימור	בתי גידול טבעיים	עושר צמחים	עושר בע"ח	מינים ייחודיים	קישוריות 10%	יחודיות בית הגידול	סוג מכלול	ערכיות משוקללת
3		פארק ירקון בור	שדה בור	3	9	4	9	16	10	15	ירוק פתוח	66
14		נחל ירקון מקטע ספורטק	נחל איתן	2	9	4	9	12	10	20	ירוק פתוח	66
39		גבעת עליה	בור, כורכר מגונן, חוף	3	9	4	12	8	10	20	ירוק פתוח	66
50		תל גיבורים	לח, כורכר, מופר	3	9	4	9	12	8	20	ירוק פתוח	65
29		אפקה מזרח	בור חמרה, ערוץ בור, נטוע	4	9	6	9	8	8	20	ירוק פתוח	64
52		רמת אביב א'	חורשה, מגונן	1	3	10	15	8	6	20	ירוק פתוח	63
27		הצוק צפון	חולות, מצוק, חוף ים	3	9	4	9	12	8	15	ירוק פתוח	60
28		הצוק מנדרין	חולות, מצוק, חוף ים	3	6	4	12	12	8	15	טבעי פתוח	60
51		פארק החורשות	בור, מגונן	3	6	8	9	12	6	15	מגונן	59
17		שדה דב דרום	חולות וחמרה, מופר	3	9	6	9	8	8	15	ירוק פתוח	58
33		תל נוריה	כורכר	5	12	4	6	8	2	20	ירוק פתוח	57
16		גן העצמאות	כורכר, מגונן	2	6	4	9	8	4	20	מגונן	53
30		אפקה מערב	בור, חמרה, נטוע	3	9	4	9	4	8	15	ירוק פתוח	52
31		אפקה מרכז	לח בור, קרקע כבדה, ערוץ, נטוע	3	9	4	9	4	8	15	ירוק פתוח	52
11		נחל איילון	נחל איתן, מופר	3	6	2	9	8	8	15	ירוק פתוח	51
19		חוף תל ברוך	שרידי מצוק וחוף ים	2	6	4	9	8	10	10	ירוק פתוח	49
4		פארק ירקון אגם	מגונן, אגם מלאכותי	2	3	2	9	12	6	10	מגונן	49
10		ראש ציפור	חורשה, בור	2	9	4	9	4	10	10	ירוק פתוח	48
34		רפידים	בור, כורכר, מגונן	3	9	4	9	4	4	15	ירוק פתוח	48
38		מדרון יפו	בור, כורכר מגונן, חוף	2	6	4	12	8	6	10	ירוק פתוח	48
47		פארק בגין אגם	בור, מגונן	2	3	2	15	8	6	10	מגונן	46
35		מורדות האוניברסיטה	כורכר, בור, נטוע	3	9	4	9	4	4	10	ירוק פתוח	43
41		גן יד לבנים	כורכר, מגונן	2	6	4	6	4	2	15	מגונן	39
6		פארק ירקון מדשאה אגם	מדשאה	1	3	2	9	12	4	5	מגונן	36
5		פארק ירקון חורשה צפונית	חורשה מגוננת	2	3	2	9	12	2	5	מגונן	35
48		חורשת בון	חורשת איקליפטוס	3	6	2	6	4	4	10	מגונן	35
49	*	גן קרט	מגונן, חמרה	2	3	2	6	8	4	10	מגונן	35
37		פארק אידיט וולפסון	אגם מלאכותי, מגונן	1	3	2	9	4	4	10	מגונן	33

המטרה:

עיריית תל-אביב תפעל לשימור, טיפוח ושיחזור הטבע העירוני בתחומה, מתוך ההכרה בחשיבותם של ערכי הטבע העירוניים כחלק בלתי נפרד מסביבת החיים העירונית ותרומתם לשיפור איכות החיים ולגיוון הנוף העירוני. זאת באמצעות גיבוש כלים וכללים סביבתיים, תכנוניים וממשקיים.

היעדים:

- אפיון, סקירה ומיפוי של אתרי טבע עירוני בתחומי העיר – סקר טבע עירוני
- ניתוח האתרים ביחס להיבטים אקולוגיים וסביבתיים ויצירת מדרג בהתאם
- קביעת הוראות ונהלים לתכנון, פיתוח וממשק באתרי הטבע העירוני
- קביעת סמכויות עירוניות לקידום טבע עירוני ברמות הפעולה השונות: תכנון, בקרה, ביצוע, ניטור, טיפוח, חינוך וקהילה.

דרכים מוצעות ליישום המטרות והיעדים

הדרכים המוצעות לשימור, טיפח ושיקום הטבע העירוני בעיר:

1. אישור תכנית המתאר תא/5000

2. הכנת מסמכי מדיניות, תכניות מפורטות ונספחי עיצוב

3. ביצוע עבודות פיתוח

4. אחזקה שוטפת

5. ביצוע פעולות הסברה וחינוך

6. עדכון סקר הטבע העירוני.

■ אתר טבע עירוני או אתר טבע נקודתי

- הפקדת התכנית כפופה לבדיקה תכנונית מוקדמת
- הבדיקה תבוצע בין היתר על בסיס ביצוע סקר משאבי טבע מפורט.
- הבדיקה תפרט את ערכי הטבע ותמליץ על אופן התייחסות אליהם.
- אם הוגדרו בבדיקה המקודמת ערכי טבע עירוני, התכנית תכלול:
  - הגדרת ערכי הטבע וחשיבותם
  - הנחיות לשמירתם
  - זיהוי הזדמנויות להשבחתם או ליצירת ערכי טבע חדשים
  - במקרה של פגיעה, מנגנוני פיצוי ויצירת חלופות.

■ מכלול טבע עירוני

- כל ההוראות לעיל
- אפשרות לדרוש הכנת מסמך מדיניות, שיכלול:
  - זיהוי בתי גידול טבעיים, מערכות אקולוגיות ואיזורים בעלי פוטנציאל שיקום.
  - אי פגיעה במגוון המינים
  - פיתוח תשתיות המקיימות מערכות טביעות וטכניקות בנייה ידידותיים לסביבה.
  - הגדרת איזורי חיץ
  - חיבוריות ורציפות בין בתי גידול טבעיים בתוך המכלול ובין מכלולים.
  - הנחיות להכנת תכנית ממשק שתפרט דרכי ניהול וניטור.

מסמך מדיניות, תכנית מפורטת, נספח בינוי עירוני

או נספח פיתוח ועיצוב נוף

אתר או מכלול טבעי או ירוק
המסמך יוכן על ידי הועדה המקומית, אלא אם יוחלט אחרת.

תאור המערכת האקולוגית בתחום התכנית ובמרחב
(בהווה ובעבר, ככל שניתן)

- בתי גידול
- יחידות צומח
- מינים ייחודיים
- בעלי חיים
- אתרי פעילות

קישוריות ומסדרונות אקולוגיים

- מיקום ברצף השטחים הפתוחים – שמירה/יצירה של רצף פתוח
- מעבר בעלי חיים
- חיבור לשטחים פתוחים

מסמך מדיניות, תכנית מפורטת, נספח בינוי עירוני

או נספח פיתוח ועיצוב נוף

ניתוח ערכיות

- מצב המערכת האקולוגית
- הערכת ערכיותם של בתי הגידול בתחום התכנית וחשיבות יחידות הצומח
- ערכיות וחשיבות השטח במערך הרצף הפתוח ומעבר בעלי חיים
- הערכת מוקדים בעלי חשיבות נקודתית – אתרי פריחה, אזורי קינון וכד
- מפת ערכיות ומוקדים אקולוגים רגישים והערכת ערכיות ברמה הארצית וברמה העירונית

בחינת השפעות התכנית

- תאור התכנית המוצעת – ייעודים, שימושים, בינוי ותשתיות
- פוטנציאל שימור בתי גידול חשובים וערכי טבע
- אופן ההשפעה של התכנית המוצעת – פגיעה ישירה, פגיעה עקיפה פגיעה מרחבית
- השפעה על מסדרונות אקולוגים, רצף שטחים פתוחים ותנועת בעלי חיים.
- המלצות למניעת פגיעה וצמצום השפעה שלילית על המערכת האקולוגית
- המלצה ליישום עקרונות טבע עירוני בתחום התכנית
- המלצות להוראות התכנית ולשלב היתר הבניה
- פיצוי סביבתי
- פרק נופי
- פרק קהילתי

אתר או מכלול טבעי או ירוק ראשי פרקים (1)

- הצגת מסקנות והמלצות נספח טבע עירוני בשלב התב"ע
  - הצגת אופן צמצום הפגיעה בהיבט האקולוגי
  - הצגת אופן שימור ערכי טבע עירוני במסגרת התכנית
  - הכנת מסמכי ביצוע לטבע עירוני הכוללים:
    - שיקום שטחים מופרים ופיצוי סביבתי/אקולוגי
    - שיקום צמחייה ואתרי פעילות בע"ח
    - הבטחת המשך תפקודם של ערכי טבע ומערכות אקולוגיות
    - אופן שמירת הרצף – במכלול - דגש לחיבור מרחבי (ככל הניתן)
    - שימוש בפרטים ובחומרים בעלי השפעה אקולוגית פחותה – גדרות, טראסות, תאורה
    - תפעול ואחזקה של טבע עירוני – שתילה, ממשק כיסוח והדברה, הוספת אלמנטים אקולוגיים, תאורה, עיצוב וכד'.
    - הצגת תכנית נופית המשלבת עקרונות והמלצות בנושא טבע עירוני
- * במידה ולתכנית לא הוכן נספח במסגרת התב"ע אזי יש צורך במסמך משולב המציג ומנתח את מצאי ערכי הטבע באתר.
- בכל מקרה קיימת גמישות בהנחיות בהתאם לאופי התכנית ומיקומה.

אתר או מכלול טבעי או ירוק

העירייה תצמצם את השימוש בחומרי הדברה בשטחי בר עירוניים מיועדים להיות אתרי טבע עירוני הפונים אל הרצון להבטיח סביבה תומכת חיים, קיומן של מערכות טבעיות, שמירה על המגוון הביולוגי.

טיפול בצמחי הבר:

- בשטח בר עירוני לא יבוצעו ריסוסים כימיים להדברת עשביה, כך שיצמחו צמחי הבר. יתכן ריסוס בהנחיית המנהל או בהמלצת אקולוג.
- בכל עת בה תהיה צמחיית בר גבוהה לצד שבילים ומתקנים תורחק העשבייה משבילים, מספסלים, אשפתונים ומכל מתקן או ריהוט גן כלשהו מרחק של 1.5 מ'.
 • יתכן כיסוח סלקטיבי של צמחי בר גבוהים במהלך עונת החורף.
- בתום עונת הפריחה - (חודש מאי) או 10 ימים לפני ל"ג בעומר, לפי המוקדם מביניהם, תסולק צמחית הבר. זרעי הצמחים יפוזרו בשטח בעת הפינוי. תאום סילוק החומר שנגזם יהיה באחריות הקבלן.

נטיעה, שתילה וזריעה:

- במידה ויוחלט על שתילה באתר- תישתל צמחייה מקומית- ארץ ישראלית. הצמחייה תשלב ככל הניתן שיחים ובני שיח ליצירת סבך עבור בעלי חיים.
- אם יהיה צורך לנטוע עצים- יינטעו עצי ארץ ישראל.
- תיתכן זריעת זרעי בר (בשיתוף התושבים) ופקעות מקומיות.
- בעונה שחונה רשאי המנהל להורות על השקיית עזר בכל אמצעי שידרש
- המפקח או אקולוג יהיו רשאים להורות על דישון צמחי הבר.

אתר או מכלול טבעי או ירוק

- בכל עת ולפי הנחיית המפקח יסלק הקבלן מינים פולשים בהתאם לשיטות הטיפול המקובלות לכל מין.

- **טיפול בעצים בוגרים** - טיפול בעצים קיימים- גיזום קל אחת לשנה, לצורך שמירה על שלד העץ הכל לפי מפרטי המחלקה לשיפור הגנים והנוף. הרמת נוף לגובה 4 מ' תתבצע בשוטף.

השקיה

- העצים יושקו לפי מפרטי המחלקה לשיפור הגנים והנוף השקיה יעילה וחסכונית במים.
- שיחים יושקו במידת הצורך.
- צמחי הבר לא יושקו.

שילוט

- המנהל לפי שיקול דעתו יורה על הצבת שלט קצר לפי הסטנדרט העירוני: עירית תל אביב יפו, שטח בר עירוני, הריסוס אסור.
- הצבת השלט על חשבון הקבלן. אספקת השלט על חשבון העיריה.

- המנהל רשאי לשנות את רמת האחזקה בחודשי הקיץ מאחזקת שטח בר לאחזקת חורשה

עקרונות לשילוב הקהילה בשיקום האתרי טבע:

- שילוב של אקולוג שילווה את התהליך הקהילתי באתר בהיבט המקצועי.
- ביצוע של פעולות שונות בשיקום האתר כגון זריעה ושתיילה של מיני צמחים מקומיים, תליית תיבות קינון, ניטור פרפרים ועוד
- הרצאת מבוא לקהילה ולמוסדות החינוך
- נגישות נוחה לאתר הטבע המקומי
- גיבוש ותחזוקה של קבוצת פעילים מקומיים שיהיו השגרירים בשימור האתר

